
CIRNECO DELL'ETNAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2012–2016

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry

Hyväksytty Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n hallituksessa 07.05.2011

Hyväksytty Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n yleiskokouksessa 16.07.2011

Hyväksytty Suomen Vinttikoiraliiton yleiskokouksessa 24.3.2012

Hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 23.5.2012

Hyväksytty Suomen Vinttikoiraliiton liittohallituksen kokouksessa 10.2.2013

SISÄLLYS

1	YHTEENVETO	1
2	RODUN TAUSTA.....	1
2.1	RODUN KEHITYS NYKYISEEN OLOMUOTOONSA.....	1
2.2	ROTU SUOMESSA	3
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	4
4	RODUN NYKYTILANNE	5
4.1	POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA.....	5
4.2	LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET	10
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta, käyttäytymisestä ja rodun tarkoituksesta	10
4.2.2	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	11
4.2.3	Käyttö- ja koeominaisuudet	12
4.2.4	Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	14
4.2.5	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista	15
4.3	TERVEYS.....	16
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	16
4.3.2	Rodulla todetut sairaudet.....	16
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt.....	20
4.3.4	Lisääntyminen	20
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	21
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista	21
4.4	ULKOMUOTO	21
5	YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	22
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	22
6.1	JALOSTUKSEN TAVOITTEET.....	22
6.2	SUOSITUKSET JALOSTUSKOIRILLE JA YHDISTELMILLE.....	23
6.3	ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET.....	24
6.4	UHAT JA MAHDOLLISUUDET SEKÄ VARAUTUMINEN ONGELMIIN	25
6.5	TOIMINTASUUNNITELMA JA TAVOITEOHJELMAN SEURANTA	25
7	LÄHTEET	27

1 YHTEENVETO

Cirneco dell'etna (puhekielessä cirneco) on tuhansia vuosia vanha koirarotu, jonka juuret johtavat Välimeren ympäristöön. Rotu on kuitenkin kehittynyt nykyiseen muotoonsa Sisilian saarella, jossa rotua on käytetty lähinnä kaniinien metsästykseseen. Ihminen on vasta viimeisten muutamien kymmenien vuosien aikana puuttanut rodun ulkonäön jalostukseen. Rotu hyväksyttiin Italian Kennelliitossa virallisesti vuonna 1939.

Cirneco dell'etna on sileäkarvainen, elegantti ja rungoltaan neliömäinen. Sillä on suora selkä, kevytluustoiset raajat ja pitkäkö kaula. Pää on pitkä, kuono suippo, ja kuonon ja kallon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset. Korvat ovat jäykät ja aina pystyssä. Silmät ja kirsu ovat turkinväriset. Rodulla ei esiinny lainkaan mustaa pigmenttiä, vaan turkin väri on kellanruskea eri sävyineen.

Cirneco dell'etna on edelleen harvinainen rotu, mutta Suomessa se on viime vuosina kasvattanut suosiotaan, ja nykyään Suomessa on noin 190 cirnecoa. Jalostuskanta on pieni, ja lähes kaikki koirat ovat keskenään vähintäänkin kaukaista sukua, mikä tekee jalostuksesta haasteellista.

Rotu on luonteeltaan vilkas, ihmisrakas ja lapsiystävällinen. Useimmat yksilöt ovat sosiaalisia, mutta myös reviiiritietoisia yksilöitä esiintyy. Cirnecot ovat keskimäärin terveitä, tosin joitakin iho-ongelmia on esiintynyt. Cirnecoiden silmiä ja polvia on tutkittu ahkerasti Suomessa, ja tutkimustulokset ovat olleet suurimmaksi osaksi positiivisia.

Jalostusstrategian keskeinen kohta on säilyttää rotu sellaisena, kuin se on ollut vuosisatojen ajan – geneettisesti elinvoimaisena, eleganttina metsästyskoirana.

2 RODUN TAUSTA

2.1 Rodun kehitys nykyiseen olomuotoonsa

Cirneco dell'etna on alkukantainen metsästyskoira, joka on kotoisin tuliperäiseltä Sisilian saarelta, Italiasta. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on villikaniinien metsästyksessä vaikeakulkuisessa vulkaanisessa maastossa. Cirnecoa käytetään edelleenkin Sisiliassa enimmäkseen metsästyskoirana, mutta muualla sitä pidetään pääasiallisesti vain seurakoirana.

Rodun historia ulottuu esihistorialliselle aikakaudelle. Cirnecon näköisiä korkokuvia on löydetty faaraoiden haudoista, Egyptistä. Cirnecon esi-isien arvellaan levittäytyneen ympäri Välimeren foinikialaisten mukana, ja niinpä eri saarille syntyi omia rotujaan, kuten esimerkiksi Sisiliaan cirneco ja Maltalle cirnecoa hyvin paljon muistuttava faaraokoira. Sisiliasta löydetty, vuoteen 1400 eKr. ajoitettu, säkäkorkeudeltaan n. 45 cm:nen koiran luuranko muistuttaa suuresti cirnecon tyyppistä koira. Luuranko on nähtävissä Pigorini-museossa, Roomassa. Lisäksi vanhat kolikot, joissa esiintyy lähes nykycirnecon kaltaisia koiria, puoltavat rodun vanhaa alkuperää.

Kirjallista tietoa cirnecoista on vähän. Aristoteles (384–322 eKr.) mainitsee teksteissään välimerenkoiran, jolla on teräväkärkiset korvat. Sisilian alkuperäiskansa piti rotua pyhänä, ja niinpä cirnecoita käytettiin siellä temppeleiden vahtikoirina. Claudio Elianon (175–235 jKr.) kirjoitusten mukaan Adrianon temppelin vartijakoirilla sanottiin olevan ylikuonnollinen vaisto, jonka avulla ne karkottivat kaikki jumalattomat ja varkaat, mutta uskovaiset ne toivottivat tervetulleiksi erittäin innokkaasti.

Myöhemmin cirnecosta kehitettiin ahkera metsästäjä, joka pärjäsi vaikeissakin maasto-olosuhteissa. Cirnecot metsästivät kaikenlaista riistaa, mutta pääriistana olivat kuitenkin Etnan rinteillä elävät villikaniinit. Vuosisatojen aikana cirneco kehittyi vahvaksi ja kestäväksi roduksi, sillä ihmisellä oli hyvin vähän vaikutusta rodun ulkonäön kehitykseen.

Vasta 1930-luvun alussa rotuun alettiin kiinnittää laajempaa huomiota, kun italialaisessa metsästyslehdessä julkaistiin artikkeli, jossa pohdittiin rodun uhanalaisuutta ja tulevaisuutta. Cirneco ei vielä tuolloin ollut virallinen rotu, ja cirnecoita omistivat ja kasvattivat lähinnä paikalliset metsästäjät. Rodulla ei ollut minkäänlaista rotumääritelmää. Sisilialainen aristokraatti Agata Paternò-Castello dei Duchi di Carcasi, ”Donna Agata”, kiinnostui rodusta ja alkoi etsiä Maurizio Mignecon kanssa rodun tyyppillisiä edustajia ympäri Sisiliaa. Vuosien ajan he keräsivät niitä, ja kun he olivat varmoja, että olivat saaneet hankittua oikean tyyppisiä ja oikein rakentuneita, metsästykseseen soveltuvia cirneco dell'etnoja, he ottivat yhteyttä professori Solaroon, joka teki rodulle sen ensimmäisen rotumääritelmän. Se hyväksyttiin Italian Kennelliitossa vuonna 1939, ja cirnecosta tuli virallinen rotu. Sen jälkeen Donna Agata alkoi kasvattaa rotua, ja hänen kasvattamansa koirat loivatkin perustan rodulle. Cirnecoiden kantakirja on ollut rodun hyväksymisestä lähtien auki Italiassa, ja rotuun voidaan ottaa rekisteröimätön koira, mikäli se saa näyttelyssä vähintään kahdelta italialaiselta tuomarilta laatuarvosanan ”erittäin hyvä”.

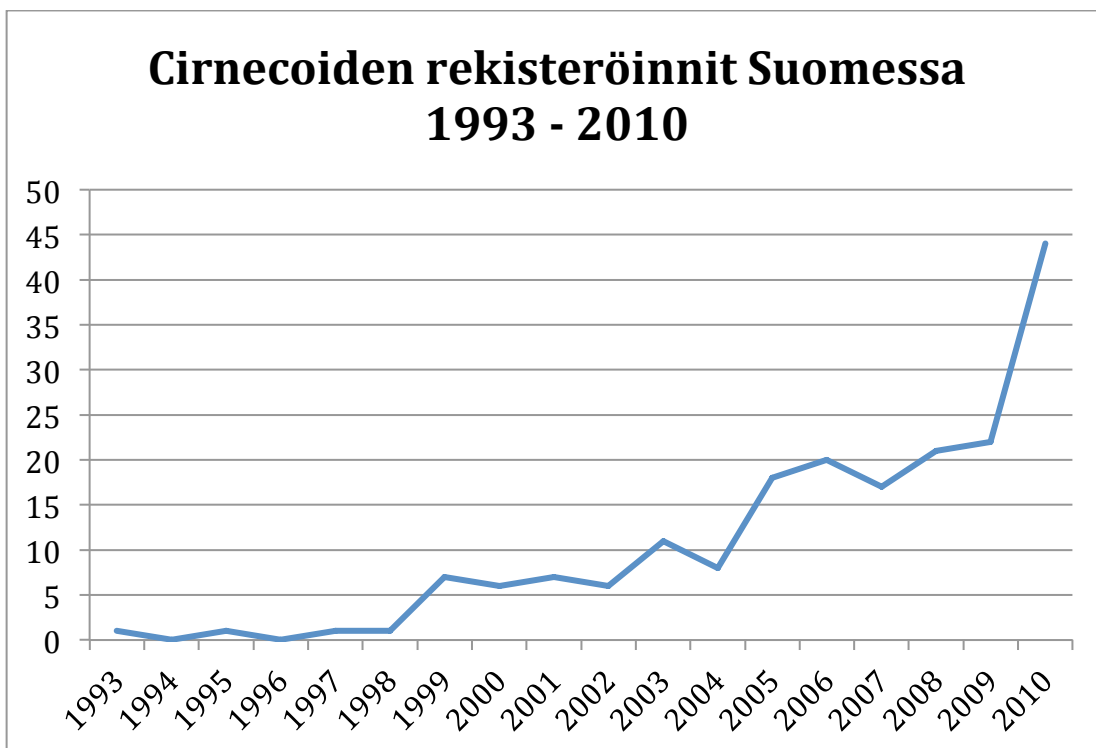
Metsästysvaistoa pidetään Italiassa erittäin tärkeänä osana cirnecoiden kasvatusta. 1990-luvun alussa tuli Italiassa voimaan sääntö, että voidakseen kilpailla näyttelyissä sertifikaateista cirnecon tulee ensin osallistua rodun metsästyskokeeseen ja läpäistä se hyväksytysti joko arvosanalla erinomainen tai erittäin hyvä. Rodun tyyppi on

pysynyt todennäköisesti vuosisatoja samanlaisena, ja kasvattajien onkin syytä pitää huolta siitä, etteivät tyyppi ja käyttäytyminen pääse muuttumaan.

2.2 Rotu Suomessa

Vuonna 1992 Suomeen tuotiin Pohjoismaiden ensimmäinen cirneco Sloveniasta. Kyseinen koira oli nimeltään Orellana Seta del Oro, joka synnytti myös Suomen ensimmäisen cirnecopentueen huhtikuussa 1999. Vasta 2000-luvun puolella cirnecoiden rekisteröintimäärät alkoivat lähteä kasvuun (kaavio 1), ja vuonna 2010 Suomessa rekisteröitiin ennätysmäärä cirnecoita, 44 kappaletta (taulukko 1, s. 4). Lisäksi taulukon 1 mukaan vuonna 2010 pentueita rekisteröitiin yhteensä jopa kuudelle eri kasvattajalle. Vuosina 1993–2010 Suomessa rekisteröitiin yhteensä 191 cirneco, joista osa on viety ulkomaille. Vuoden 2010 lopussa Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry arvioi Suomessa olevan hieman yli 140 cirneco. Tuontikoiria on rekisteröity Suomen Kennelliittoon yhteensä 23 vuosina 1993–2010.

Kaavio 1 Cirneco dell'etnojen rekisteröinnit Suomessa 1993–2010

Taulukko 1 Vuosien 1999–2010 aikana syntyneet pentueet ja tuontikoirat

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	yht
Pentueet	1	1	1	1	2	2	4	4	4	3	4	7	34
Pennut (yhtensä)	5	3	5	6	10	8	18	20	15	19	19	40	168
Pennut (urokset)	3	1	2	4	6	3	9	11	4	8	7	20	78
Pennut (nartut)	2	2	3	2	4	5	9	9	11	11	12	20	90
Tuonnit	2	3	2	0	1	0	0	0	2	2	3	4	19
Tuonnit (urokset)	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	3	3	10
Tuonnit (nartut)	2	3	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	9

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry (SIC) on rotuyhdistys, joka perustettiin vuonna 1999. Sen tarkoituksena on toimia italianvinttikoiria- ja cirneco dell'etna -harrastajien ja -kasvattajien yhdyssiteenä ja edistää näiden rotujen harrastus- ja kasvatustoimintaa lisäämällä rotutietoutta. SIC:in rotujärjestö on Suomen Vinttikoiraliitto. Lisäksi SIC on Suomen Kennelliiton ja Helsingin kennelpiirin jäsen.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:ssä oli vuoden 2010 lopussa yhteensä 175 varsinaista jäsentä. Yhdistyksen toiminnasta vastaa hallitus, johon kuuluu seitsemän jäsentä: neljä varsinaista jäsentä, kaksi varajäsentä sekä puheenjohtaja. Yhdistyksellä on kaksi yleiskokousta; syyskokous on vaalikokous ja kevätkokous on tilikokous. Yhdistyksen hallitus valitsee yhdistyksen toimihenkilöt ja toimikunnat, joita ovat jalostus-, tiedotus-, juoksu-, näyttely- ja agilitoimikunta. Lähitulevaisuuden tavoitteena on, että Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:stä tulee rotua harrastava yhdistys.

Yhdistyksen lehti Kiitäjät ilmestyy kolme kertaa vuodessa. Tämän lisäksi yhdistys julkaisee vuosittain vuosikirjan, josta löytyvät näyttelyarvostelut koirittain sekä tilastotietoja. Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry järjestää vuosittain Club Shown, joka on italianvinttikoirien ja cirneco dell'etnojen epävirallinen erikoisnäyttely.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry auttaa Suomen Vinttikoiraliittoa cirneco dell'etnojen jalostuksen ohjaamisessa ja ulkomuototuomareiden koulutuksessa. Yhdistyksen sisällä asioita valmistelee, tilastoi ja ohjaa hallituksen alainen jalostustoimikunta. Yhdistyksen hallitus valitsee jalostustoimikunnan. Jalostustoimikunta antaa pyydettyä neuvoja jalostukseen liittyvissä asioissa ja tekee tietyin väliajoin terveyskyselyn rodun harrastajille.

4 RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Cirneco dell'etna on populaatioltaan uhanalainen rotu maailmassa. Suomessa on rekisteröity vuosien 1993–2010 aikana 191 cirnecoa. Vuoden 2010 lopussa Suomessa arvioitiin olevan noin 140 rodun edustajaa. Rekisteröinnit alkoivat nousta vuonna 2005, ja suurin nousu tapahtui vuonna 2010, jolloin rekisteröitiin peräti 44 cirnecoa (taulukko 1, s. 4). Vuosien 1993–2010 aikana ulkomailta on tuotu yhteensä 23 cirnecoa (taulukko 1), näistä 12 koira on käytetty jalostukseen. Lisäksi narttuja on astutettu jonkin verran ulkomaalaisilla uroksilla.

Pentueita on syntynyt vuosien 1999–2010 aikana 34, joista 17 pentueessa on ollut kotimaassa kasvatettu isä, 10 pentueessa ulkomailla asuva isä ja 7 pentueessa tuonti-isä (taulukko 2). Nartuissa 24 pentueen emä on kotimaassa kasvatettu narttu, ja 10 pentueessa on tuontiemä. Keskimääräinen pentuekoko rodussa on 4,9 pentua.

Taulukko 2 Tilastoa kasvattajien lukumäärästä sekä jalostukseen käytetyistä vanhemmista Suomessa vuosina 1999–2010.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kasvattajat	1	1	1	1	2	1	3	3	3	3	3	6
Kotimainen isä	0	0	0	0	0	1	3	3	3	2	2	3
Ulkomainen isä	0	1	1	0	2	0	1	1	1	0	2	1
Tuonti-isä	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	3
Isät yht.	1	1	1	1	2	2	4	4	4	3	4	7
Ka. jalostukseen-käyttöikä/isä	2 v 11 kk	2 v 5 kk	10 v	1 v 11 kk	8 v 9 kk	4 v 3 kk	3 v 5 kk	3 v 8 kk	2 v 5 kk	3 v 5 kk	2 v 9 kk	4 v 11 kk
Kotimainen emä	0	0	0	0	1	1	2	3	4	3	4	6
Tuontiemä	1	1	1	1	1	1	2	1	0	0	0	1
Emät yht.	1	1	1	1	2	2	4	4	4	3	4	7
Ka. jalostukseen-käyttöikä/emä	6 v 11 kk	3 v 1 kk	3 v 11 kk	2 v 8 kk	3 v 10 kk	3 v 7 kk	4 v 8 kk	4 v 4 kk	5 v 5 kk	3 v 11 kk	4 v 5 kk	4 v 6 kk
Ka. pentuekoko	5	3	5	6	5	4	4,5	5	3,8	6,3	4,8	5,7

Suurin cirneco dell'etna -populaatio on rodun kotimaassa Italiassa, jossa arvioidaan olevan yli 1 000 rekisteröityä cirnecoa. Italialaiset kasvattajat arvioivat, että rekisteröimättömiä, aivan rodunomaisia yksilöitä olisi suurin piirtein saman verran kuin rekisteröityjä. Cirneco dell'etnaa pidetään Sisiliassa lähinnä metsästyskoirana. Suurin osa kasvattajista on metsästäjiä, jotka eivät rekisteröi koiriaan, koska he eivät ole kiinnostuneita virallisesta kenneltoiminnasta.

Italian jälkeen seuraavaksi eniten cirneco dell'etnoja on Yhdysvalloissa, jossa niitä arvioidaan olevan yli 200 kappaletta. Yhdysvaltoihin on viety runsaasti cirnecoita, ja siihen nähden pentueita syntyy melko vähän (noin viisi vuodessa). Rotua ei ole vielä täysin hyväksytty viralliseksi roduksi American Kennel Clubissa (AKC), ja siksi cirnecot rekisteröidään Puerto Ricon Kennel Clubiin (valitettavasti rekisteröintidataa ei ole saatavilla). Suomessa on kolmanneksi eniten cirnecoita maailmassa. Suomen jälkeen eniten cirnecoita on Venäjällä ja Isossa-Britanniassa, joissa rotu on alkanut saada suosiota. Venäjälle rekisteröitiin ensimmäinen cirneco vuonna 2004, ja vuosina 2004 – 2010 rekisteröitiin yhteensä 54 cirnecoa (taulukko 3). Isossa-Britanniassa rotu hyväksyttiin The Kennel Clubissa vuonna 2003, vaikkakaan sillä ei ole vielä lupaa kilpailla näyttelyissä omana rotunaan. Ison-Britannian cirnecot polveutuvat erityisesti Suomesta tai Norjasta viedyistä koirista. Vuosina 2000–2009 Isossa-Britanniassa rekisteröitiin 60 yksilöä (taulukko 3).

Ruotsissa on n. 40 cirnecoa (45 cirneco rekisteröity 2000–2010), ja ensimmäinen cirneco rekisteröitiin vuonna 2000. Norjan ensimmäinen cirneco tuotiin maahan vuonna 1998, ja vuosina 2000–2009 Norjassa rekisteröitiin 45 cirnecoa (taulukko 3). Muissa Euroopan maissa cirneco dell'etnoja esiintyy vain vähän (alle 20 yksilöä): Ranskassa, Belgiassa, Alankomaissa, Portugalissa, Sveitsissä, Itävallassa, Saksassa, Tšekissä, Unkarissa, Sloveniassa, Slovakiassa, Puolassa, Latviassa, Virossa ja Irlannissa.

Taulukko 3 Cirnecoiden rekisteröinnit Italiassa, Ruotsissa, Norjassa, Isossa-Britanniassa ja Venäjällä vuosina 2000–2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Italia	153	187	152	208	164	158	175	114	105	145	?
Ruotsi	7	0	5	0	0	7	1	4	1	11	9
Norja	7	0	6	0	10	0	9	0	4	6	?
Iso-Britannia	0	0	0	6	3	7	1	10	23	10	?
Venäjä	0	0	0	0	1	0	1	8	12	7	25

Tunnetuimmat sukulinjat ovat käytössä läpi maailman, mutta Sisiliassa on vielä muutama sukulinja, jota on käytetty hyvin vähän Sisilian ulkopuolella. Lisämahdollisuuden geenipohjan laajentamiseen antaa rodun kotimaassa avoinna oleva kantakirja, eli rotuun voidaan ottaa rekisteröimättömiä koiria.

Lähes kaikkien cirneco dell'etnojen sukutauluista löytyy samoja nimiä. Esimerkiksi 1980-luvun menestyksekkäs uros Gaio del Gelso Bianco löytyi vielä 2000-luvun alussa monen koiran sukutaulusta viidennessä sukupolvessa. Suomalaisten cirnecoiden sukutaulussa esiintyvät yleisimmin seuraavat tuonnit: Bambi, Lansmarte, Orellana Seta del Oro, Gaia ja Vespina. Suurin osa suomalaisista cirnecoista polveutuu näistä

koirista sekä ulkomaalaisista jalostukseen käytetyistä uroksista Toto ja Jericho-Jamis de Percyval.

Rodun geenipohja on pieni ja sukusiitosaste on korkea erityisesti silloin, kun lasketaan yli viiden polven sukusiitoskertoimilla. JTO:ssa esitetyt sukusiitoskertoimet on laskettu Koirasuku-ohjelmalla, sillä KoiraNettiin ei ole tallennettu kaikkien cirnecoiden sukutauluja viiden sukupolven osalta.

Sukusiitosasteet ovat olleet vuosittain keskimäärin alle serkusparituksen, 6,25 %. Taulukosta 4 käy ilmi vuosittaiset sukusiitosasteet. Vuosien 1999–2010 aikana on syntynyt viisi yhdistelmää, joiden sukusiitosaste on ollut yli 6,25 %.

Sukusiitosasteen nousu merkitsee sitä, että uudensukuisen jalostusmateriaalin löytäminen voi olla vaikeaa ja tietyt sairaudet voivat yleistyä rodussa, sillä monimuotoisuuden pientymisen myötä geenikirjo kapenee, ja esimerkiksi tulehdussairaudet, autoimmuunisairaudet sekä allergiat yleistyvät. Jalostus ja perinnöllinen edistyminen on mahdollista vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. Yksilömäärältään suurikin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian paljon jälkeläisiä. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole. (Katariina Mäki, 2010)

Populaation geneettistä kokoa eli perinnöllistä monimuotoisuutta voidaan kuvata tehollisen populaatiokoon käsitteellä, joka voidaan laskea kaavalla:

$$4 * Nm * Nf / (Nm + Nf)$$

jossa **Nm** on jalostusurosten ja **Nf** jalostusnarttujen lukumäärä. Tälläkin kaavalla laskettu luku antaa tehollisesta koosta yliarvion, koska siinä ei huomioida esimerkiksi jalostukseen käytettyjen koirien sukulaisuussuhteita. Populaatio on erittäin haavoittuvaisessa tilassa, jos tehollinen koko (TP) on alle 50. Taulukossa 4 on havainnollistettu rodun tehollista populaatiokokoa, joka on erittäin pieni (suurimmillaan vain 14), vaikkakin kasvamassa rekisteröintimäärien mukana.

Taulukko 4 Rodun tehollinen populaatiokoko ja sukusiitosaste 5 polvella laskettuna

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tehollinen populaatiokoko	2	2	2	3	4	7	8	8	6	8	14
Rekisteröinnit	6	7	6	11	8	18	20	17	21	22	44
Sukusiitosaste (5 polvea)	1,18	5,68	4,25	0,20	6,25	3,94	1,69	10,35	3,12	4,79	4,07

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on Kennelliiton mukaan pienilukuisissa roduissa 5 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin (yksi koirasukupolvi). Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

Suomessa syntyy nykyisellä trendillä keskimäärin 23 cirneco dell'etnaa vuodessa, jolloin yhden koirasukupolven aikana voidaan olettaa syntyvän noin 90 cirneco. Koska suomalaisen cirneco dell'etna -populaation tila on erittäin uhanalainen (tehollinen populaatiokoko on alle 50), olisi yksittäisen koiran suurin suositeltu jälkeläismäärä 5 % sukupolven jälkeläismäärästä. 90 yksilön sukupolvesta 5 % vastaa noin viittä pentua, mikä on keskimäärin sama kuin keskimääräinen pentuekoko (4,9 vuosina 2000–2010). Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että yksi koira voisi saada vain yhden pentueen, jos halutaan parantaa tehollista populaatiota. Sen vuoksi sellaisen cirnecon jalostuskäyttöä tulisi harkita tarkoin, jolla on jo yksi pentue Suomessa, ja jos sen pentue ylittää keskimääräisen pentuekoon. Jos ko. koiraa vielä käytetään jalostukseen, suositellaan kasvattajien suunnittelevan yhdistelmät siten, että ne lisäävät populaation tehollista kokoa eivätkä kasvata kannan sukusiitosastetta.

Huomioon tulee kuitenkin ottaa se, että käytettyjen urosten ja narttujen vaikutus populaatioon on riippuvainen siitä, kuinka monta niiden jälkeläisistä käytetään edelleen jalostukseen. Jos jalostuskoiran jälkeläisiä ei käytetä jalostukseen, sen vaikutus katoaa rodusta heti seuraavassa sukupolvessa, vaikka jalostuskoiralla itsellään olisikin runsaasti pentueita.

Koska rotu on populaatioltaan pieni, esiintyy helposti yksittäisten koirien liiakäyttöä. Nykyisillä rekisterimäärillä ihanne olisi, että yhdellä koiralla on maksimissaan yksi pentue. Lisäksi monella koiralla on runsaasti toisen polven jälkeläisiä. Jotta tehollista populaatiota ja geenipohjaa voidaan kasvattaa, tulisi toisen polven jälkeläisiä olla maksimissaan 9–10. On myös sellaisia koiria, joita on käytetty maltillisesti jalostukseen ensimmäisessä polvessa, mutta toisessa polvessa esiintyy jo runsaasti jälkeläisiä.

Seuraavissa taulukoissa esitetään 15 eniten jalostukseen käytettyä cirnecourosta Suomessa (taulukko 5) ja 15 eniten käytettyä cirneconarttua Suomessa (taulukko 6). Taulukoissa 5 ja 6 on toiseen polveen otettu mukaan vain Suomessa syntyneet pentueet, ei tuontikoiria.

Uroksissa eniten jälkeläisiä (16 kpl) periyttänyt Giltedged Implication on narttujen listalla toisena olevan Kimblewick Jillin ja kolmantena olevan Kimblewick Judithin isä. G. Implication on lisäksi urosten taulukossa neljäntenä olevan Giltedged Reloadedin emän veli sekä urosten listalla toisena olevan Colombian Friend's Golden Giftin isoisä. Giltedged Reloaded on urosten listalla toisena olevan Colombian Friend's Golden

Giftin isä sekä kymmenennen sijan jakavien veljesten Colombian Friend's Chili Vivazin ja Chili Pepperin isoisä. Urosten listalla viidentenä oleva Cy'Era Clio on narttujen listalla neljäntenä olevan Kimblewick Heben isä.

Nartuissa eniten jälkeläisiä (20 kpl) periyttänyt losono Milla Magia on urosten listalla toisena olevan Colombian Friend's Golden Giftin, narttujen listalla neljäntenä olevan Kimblewick Heben sekä 13. olevan Colombian Friend's Golden Colombian emä. I. Milla Magia on myös veljesten C.F. Chili Vivazin ja Chili Pepperin isoäiti. Narttujen listalla yhdeksäntenä oleva Bambi on narttujen listan ensimmäisen losono Milla Magian, 10. olevan losono Aida di Verdin, 12. olevan losono Mea della Mean sekä urosten listalla seitsemäntenä olevan losono Michelangelon emä. Lisäksi se on narttujen listalla kahdeksantena olevan losono Incredibilen isoäiti.

Toisessa polvessa on eniten käytetty Bambin (41), Gaian (39), losono Milla Magian (38), Totòn (33), Giltedged Implicationin (32), Lansmarten (26) ja Orellana Seta del Oron (26) jälkeläisiä. Bambi ja Toto ovat urosten listan seitsemännen, losono Michelangelon, sekä narttujen listan ensimmäisen, losono Milla Magian, vanhemmat. Lansmarte ja Orellana Seta del Oro ovat urosten listan ensimmäisen Giltedged Implicationin ja narttujen listan kuudennen, Gilteged Inspirationin, vanhemmat.

Taulukko 5 15 eniten jalostukseen käytettyä urosta Suomessa vuoden 2010 loppuun mennessä

	Nimi	Syntymävuosi	Pentueet	Pennut yht.	Toisessa polvessa
1	Giltedged Implication	1999	3	16	32
2	Colombian Friend's Golden Gift	2005	2	14	16
3	Daveru D'Lea	2004	2	14	0
4	Giltedged Reloaded	2003	2	10	20
5	Cy'Era Clio	2000	2	10	18
6	Jericho-Jamis de Percyval	1994	2	10	16
7	losono Michelangelo	2001	2	7	7
8	Anharbn Yellow River	2008	1	7	0
9	Red Hawk's Bosso	2005	1	6	5
10	Colombian Friend's Chili Vivaz	2006	1	6	0
10	Colombian Friend's Chili Pepper	2006	1	6	0
12	Toto	1991	1	5	33
13	Lansmarte	1996	1	5	26
14	Aetneus Ciccio	1999	1	5	9
15	Boxing Helena's Gommaetro	2007	1	5	0
15	Fiorino	2003	1	5	0
15	losono Siciliano	2009	1	5	0

Taulukko 6 15 eniten jalostukseen käytettyä narttua Suomessa vuoden 2010 loppuun mennessä

	Nimi	Syntymävuosi	Pentueet	Pennut	2. polvi
1	Iosono Milla Magia	2001	4	20	38
2	Kimblewick Jill	2004	2	14	16
3	Kimblewick Judith	2004	2	14	0
4	Kimblewick Hebe	2004	3	12	0
5	Vespina	1999	3	10	15
6	Giltedged Inspiration	1999	2	10	10
7	Gaia	1999	2	9	39
8	Iosono Incredible	2004	2	9	5
9	Bambi	1997	2	8	41
10	Iosono Aida di Verdi	2000	2	8	9
11	Are But Not's Eternal Embrace	2006	1	7	0
12	Iosono Mea della Mea	2001	1	6	5
13	Colombian Friend's Golden Colombia	2005	1	6	0
13	Fata	1999	1	6	0
13	Vespinja's Azalea	2003	1	6	0

Suomessa on tehty muutama uusintayhdistelmä sekä lähisukulaisparitus. Jotta rodun geenipooli pysyisi mahdollisimman laajana, jalostukseen tulisi käyttää mahdollisimman montaa eri narttua ja urosta. Uusinta- ja lähisukulaisyhdistelmiä ei suositella eikä sisaruksille suositella käytettäväksi samaa koiraa. Sukusiitosaste pitäisi pyrkiä pitämään alle 6,25 % viidellä polvella laskettuna.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta, käyttäytymisestä ja rodun tarkoituksesta

Cirnecon luonnetta ja käyttäytymistä kuvataan rotumääritelmässä (liite 1) seuraavasti: "Vaikeaan maastoon soveltuva metsästyskoira, jota käytetään erityisesti villikanien metsästykseseen. Hyvin temperamenttinen, silti lempeä ja omistajaansa kiintyvä." Käyttötarkoitus on rotumääritelmän mukaan "Etenkin villikanien metsästykseseen käytettävä metsästyskoira."

Cirneco dell'etna on temperamenttinen metsästyskoira, joka soveltuu hyvin myös seurakoiraksi.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry teki terveys- ja luonnekyselyn 2009–2010. Kyselyyn vastattiin 34 koiran osalta. 53 % koirista luonnehdittiin luonteensa puolesta erinomaiseksi, 44 % hyväksi ja 3 % kohtuulliseksi. Kyselyn mukaan cirnecon luonteelle tyypillistä on se, että se on kiltti, vilkas, aktiivinen, utelias, ihmisrakas ja leikkisä. Suurin osa omistajista luonnehti koiraansa sosiaalisesti, se pitää ihmisistä ja tulee miltei kaikkien koirien kanssa toimeen. Vain pieni osa cirnecoista suhtautui aluksi hieman/hyvin pidättäytyväisesti vieraita kohtaan, mutta yleensä tutustumisen jälkeen vieraisiin suhtauduttiin hyvin.

Negatiivisina luonteenpiirteinä esiintyi ylivilkkautta 16,7 %:lla koirista, ja niistä 66,7 % oli alle 1-vuoden ikäisiä. Eroahdistusta oli 16,7 %:lla vastanneista koirista. Ahdistus esiintyi ulvomisena, haukkumisena tai tavaroiden repimisenä koiran ollessa yksin. Aggressiivisuus (11,11 %:lla vastanneiden koirista) kohdistui vain muihin koiriin, ei koskaan ihmiseen. Paukuarkuutta esiintyi 5,6 %:lla koirista, arkuutta niin ikään 5,6 %:lla ja sisällemerkkailua 5,6 %:lla.

Cirnecoita on luonteensa puolesta testattu Suomessa myös luonnetesteissä. 10 cirnecoa on osallistunut testiin, joista kahdeksan koiran pisteet ovat asettuneet pistealueelle 71–125. Yhden koiran luonnetesti on jouduttu keskeyttämään, ja yhden koiran pisteet ovat miinuksella. Cirnecon luonnetestissä loppupisteillä ei ole merkitystä. Osa-alueista saatavia tietoja voidaan kuitenkin käyttää hyväksi jalostustyössä.

Osa-aluekohtaiset jakaumat luonnetestissä (n = 9):

Toimintakyky: Pieni (100 %)

Terävyys: Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (89 %), kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua (11 %)

Puolustushalu: Pieni (56 %), kohtuullinen, hillitty (22 %), haluton (22 %)

Taisteluhalu: Pieni (56 %), kohtuullinen (33 %), riittämätön (11 %)

Hermorakenne: Hieman rauhaton (89 %), vähän hermostunut (11 %)

Temperamentti: Vilkas (56 %), erittäin vilkas (22 %), kohtuullisen vilkas (22 %)

Kovuus: Hieman pehmeä (56 %), pehmeä (44 %)

Luoksepäästävyys: Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen (89 %), hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin (11 %),

Laukauspelottomuus: Laukausvarma (56 %), laukauskokematon (44 %)

Cirnecon toimintakyky on ollut luonnetestissä kaikissa tapauksissa pieni. Terävyys on ollut lähes kaikissa tapauksissa pieni ilman jäljelle jäänyttä hyökkäyshalua. Puolustushalu ja taisteluhalu ovat olleet enemmistön osalta pienet. Hermorakenne on ollut niin ikään myös lähes kaikilla testatuilla koirilla hieman rauhaton. Temperamentti on testin mukaan rodulla vilkas, erittäin vilkas tai kohtuullisen vilkas. Luonnetestin mukaan cirnecot ovat joko hieman pehmeitä tai pehmeitä. Pehmeä koira ei pelästyttyään palaa vapaaehtoisesti samaan tilanteeseen. Luoksepäästävyydeltään suurin osa cirnecoista on luonnetestin mukaan luoksepäästäviä, mutta hieman pidättyväisiä. Luonnetestissä luoksepäästävyydellä testataan koiran suhtautumista vieraaseen henkilöön. Laukauspelottomuudeltaan cirneco on ollut joko laukausvarma tai laukauskokematon.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry kannustaa rodun harrastajia viemään koiriaan luonnetesteihin tai MH-luonnekuvaukseen, jotta cirnecoiden luonteista saataisiin enemmän mitattua tietoa.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Cirneco dell'etna on alkuperäiseltä käytöltään metsästyskoira, joka metsästää vaikeassa vulkaanisessa maastossa kaniineja. Sisiliassa on edelleen metsästäjiä, jotka käyttävät cirnecoita Etnan kaniineja vilisevillä rinteillä metsästykseen. Cirneco on yksi harvoista koiraroduista, joka käyttää metsästäessään sekä näköään, kuuloaan että hajuaistiaan. Metsästäjä saattaa myös käyttää frettiä metsästäessään cirnecon kanssa.

Metsästäessään cirnecon tulee etsiä saalis (useimmiten kaniini) käyttämällä haju- ja kuuloaistiaan. Havaittuaan kaniinin cirneco ajaa sen koloon. Tämän jälkeen koiran tulee antaa merkki kaniinin piilopaikasta metsästäjälle haukkumalla ja kaivamalla koloa. Metsästäjä tulee paikalle ja laittaa koloon fretin, jolloin kaniini tulee ulos ja metsästäjä voi ampua sen.

Cirnecot metsästävät joko yksikseen, pareittain tai parhaimmillaan jopa kolmenkymmenen yksilön laumassa. Urokset metsästävät vain harvoin yhdessä isossa laumassa, sillä ne eivät välttämättä tule toimeen keskenään.

Italiassa järjestetään cirnecoille metsästyskokeita, joilla mitataan rodun metsästysvaistoa. Metsästyskokeessa cirneco metsästää kokeesta riippuen joko yksin tai parin kanssa. Koiralla on 20–30 minuuttia aikaa etsiä kaniini sellaiselta alueelta, jossa kaniineja pitäisi esiintyä. Metsästävän cirnecon tulisi kaniinia etsiessään käyttää kaikkia aistejaan (kuulo-, näkö- ja hajuaisti).

Tuomari antaa koiralle laatuarvosanan sen suorituksen perusteella. Korkein arvosana on ”erinomainen”. Paras erinomaisen saanut koira saa sertifikaatin. Voitettuaan kaksi sertifikaattia metsästyskokeesta tulee koirasta käyttövalio. Jos koira ei osoita ensimmäiseen viiteen minuuttiin merkkejä metsästysvaistosta tai se ei huomaa lähellä olevaa kaniinia, sen suoritus hylätään.

Suomessa ei voida järjestää vastaavanlaisia kokeita mittaamaan cirnecon metsästysviettiä, koska Suomen luonto ja eläimistö poikkeavat niin paljon Italian oloista. Metsästys cirnecon kanssa on harvinaista Suomessa.

Rata- ja maastajuoksukokeet eivät mittaa etsimistä, hajua tai kuuloa, joten kyseiset kokeet eivät täysin mittaa cirnecoiden metsästysominaisuuksia. Cirnecot ovat kuitenkin osallistuneet maastajuoksukokeisiin vuodesta 1999 ja ratajuoksukokeisiin vuodesta 2002 alkaen.

Maastajuoksukokeissa on vuosina 1999–2010 juossut 40 eri koiraa, joista 34 on saavuttanut hyväksytyin tuloksen (alkuerässä yli 150 pistettä tai alkuerässä ja finaalissa yli 300 pistettä) ja 31 koiraa on yltänyt sertifikaatin arvoiseen suoritukseen. 30 näistä koirista on saanut vähintään yhden sertifikaatin. Vuosina 2001–2010 on valmistunut yhteensä yhdeksän käyttövaliota maastajuoksukokeista (taulukko 7). Diskvalifioituja suorituksia, joissa koira ei ole keskittynyt vieheen ajamiseen vaan se on häirinnyt kilpakumppaniaan kesken juoksusuorituksen, on tullut kaikista suorituksista (310) kuusi kappaletta eli 2 % kaikista kilpailusuorituksista.

Taulukko 7 Tilastoa maastajuoksukokeisiin osallistuneista cirnecoista

Vuosi	Kilpailevia koiria (kpl)	Kilpailukäisiä koiria (kpl)	Osallistumisaktiivisuus (% kilpailukäisistä koirista)	Kilpailusuoritukset (suoritus = alkuerä tai alkuerä+finaali) (kpl)	Hyväksytyjä suorituksia (yli 150 p ae tai yli 300 p finaali)(%)	Hylättyjä suorituksia (alle 150 p) (%)	Diskaukset (%)	SA-tuloksia (yli 400 p) (% suorituksista)	Käyttövaliot (kpl)
1999	2	5	40	4	100	0	0	100	0
2001	4	14	29	7	71	0	29	57	1
2002	5	18	28	7	100	0	0	29	0
2003	4	30	13	24	100	0	0	83	1
2004	9	39	23	23	100	0	0	83	2
2005	8	46	17	25	100	0	0	72	1
2006	11	57	19	26	100	0	0	54	2
2007	13	69	19	47	87	9	4	60	0
2008	16	85	19	47	68	30	2	51	0
2009	16	102	16	41	76	24	0	51	0
2010	21	122	17	53	75	23	2	55	2

Ratajuoksukokeissa on vuosina 2002–2010 juossut 11 eri koiraa, jotka kaikki ovat juosseet hyväksytysti ainakin kerran. 9 koiraa on saavuttanut käyttövalioajan vähintään kerran. (HUOM! Käyttövalioaikoja tiukennettiin vuoden 2006 alussa.) Vuosina 2002–2010 on valmistunut yhteensä viisi koiraa käyttövalioksi ratajuoksusta. Hylättyjä suorituksia, joissa koira on niin ikään häirinnyt kilpakumppaniaan juoksusuorituksen aikana eikä keskittynyt vieheeseen, on tullut kaikista suorituksista (158) kuusi kappaletta. (taulukko 8)

Taulukko 8 Tilastoa ratajuoksukokeisiin osallistuneista cirnecoista

Vuosi	Koiria	Suorituksia (suoritus = lähtö)	Suorituksia / koira	Diskejä	Käyttövalioksi valmistui	Käyttövalioikoja	Kilpailukäisiä koiria	Osallistumissaktiivisuus %
2002	2	2	1,0	0	0	2	18	11
2003	3	28	9,3	1	0	27	30	10
2004	5	33	6,6	0	3	25	39	13
2005	5	24	4,8	0	1	15	46	11
2006	3	8	2,7	0	0	0	57	5
2007	5	16	3,2	1	0	2	69	7
2008	5	25	5,0	2	1	5	85	6
2009	5	10	2,0	1	0	1	102	5
2010	5	12	2,4	1	0	1	122	4

Cirnecot ovat pääasiallisesti saaneet hyviä tai erinomaisia arviointeja käyttäytymisestään näyttelyssä. Ainoastaan kerran on cirneco jouduttu hylkäämään näyttelyssä aggressiivisen käyttäytymisen vuoksi.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n terveyskyselyssä 2009–2010 pyydettiin omistajia vastaamaan kysymyksiin myös koiriensa erilaisista luonteenpiirteistä. Vastauksia saatiin 36 kpl. Cirneco on pääsääntöisesti vieraiden ihmisten, lasten ja koirien kanssa sosiaalinen. Kyselyn mukaan huomattavasti suurin osa cirnecoista suhtautui vieraisiin ihmisiin (liite 2, kaavio 1) ja lapsiin (liite 2, kaavio 2) erittäin ystävällisesti tai yleensä innokkaasti. Rotumääritelmä (liite 1) ei kuvaa sitä, miten cirnecon tulee suhtautua

vieraisiin ihmisiin, mutta nyky-yhteiskunnassa koiran tulee suhtautua ihmisiin ilman aggressiota.

Kyselyn mukaan 16,7 % cirnecoista suhtautui muihin koiriin dominoivasti tai aggressiivisesti (liite 2, kaavio 3). Kyselyssä ei eritelty sitä, kumpaan sukupuoleen tämä käytös kohdistui, mutta käytäntö on osoittanut, että cirneco dell'etna -uros voi olla reviiiritietoinen eikä aina pidä muista uroksista. Italialaiset metsästäjät eivät yleensä käytä useampaa urosta samassa metsästyslaumassa, vaikka siinä saattaa olla useampia narttuja.

Kyselyssä kävi lisäksi ilmi, että cirnecolla voi toisinaan esiintyä ylivilkkautta ja eroahdistusta (molempia esiintyi kuudella koiralla, 16,7 %). Ylivilkkautta ilmeni lähinnä alle vuoden ikäisillä koirilla. Arkuus tai sisälle merkkailu olivat rodulla harvinaisia (2 yksilöä, 5,6 %).

Koska rotu on metsästyskoira, sen tulisi olla ehdottomasti paukkuvarma. Kyselyssä kysyttiin myös koiran suhtautumista koviin ja yllättäviin ääniin. 66,6 % koirista ei juurikaan reagoanut, 27,8 % arkaili hieman, mutta palautui nopeasti ja 5,6 % pelkäsi kovia ääniä (liite 2, kaavio 4).

Terveyskyselyssä kysyttiin myös, miten koira reagoi yllättävissä tilanteissa. Vastausten mukaan 38,9 % ei juurikaan reagoanut, 44,4 % oli hieman jännittynyt, mutta utelias pienellä varauksella ja 16,7 % suhtautui joko arkaillen, jännittyneesti tai varautuneesti (liite 2, kaavio 5).

Terveys- ja luonnekyselyn yhteydessä kysyttiin samalla narttujen juoksujen väleistä, tiinehtyvyydestä ja luonnollisista astutuksista. Kyselystä kävi ilmi, että suurimmalle osalle cirneconartuista juoksu tulee 1–1,5 vuoden ikäisenä tai 1,5 vuoden iän jälkeen. Juoksuväli on rodulla 6–12 kuukautta yksilöstä riippuen. Narttujen tiinehtyvyys oli kyselyn mukaan erinomainen, ja astutukset olivat sujuneet luonnollisesti.

Rodussa ei ole todettu olevan rakenteellisia tai perinnöllisiä terveydellisiä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa koiran käyttäytymiseen.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista

Keskeisimmät ongelmakohdat rodun käyttäytymisessä ovat sosiaalisuuden puute sekä varautuneet ja paukkuarat yksilöt. Näiden ominaisuuksien kitkemiseen tulee kiinnittää huomiota jalostustyössä.

4.3 TERVEYS

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytyt sairaudet

Cirneco ei kuulu PEVISA-ohjelmaan.

4.3.2 Rodulla todetut sairaudet

Cirneco on keskimäärin terve rotu. Tiedot cirnecoiden terveydestä perustuvat Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n tekemiin terveystutkimuksiin, Suomen Kennelliiton ylläpitämän KoiraNetin terveystietoihin sekä jalostustoimikunnan vastaanottamiin tietoihin koirien sairauksista ja kuolinsyistä.

Vuosina 2009–2010 Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry teki terveystutkimuksen, johon tuli 36 vastausta (koirien syntymävuodet 1996–2009). Terveystutkimuksen mukaan cirnecolla ei vielä ole todettu selvästi perinnöllisiä sairauksia (mahdollisia allergioita ja iho-ongelmia lukuun ottamatta), sillä kaikki cirnecoilla todetut sairaudet olivat yksittäistapauksia. Yleisimmät terveysongelmat cirnecoilla olivat terveystutkimuksen mukaan em. iho-ongelmat.

Silmäsairaudet

Suomen Kennelliiton jalostustietokannan mukaan vuosina 1993–2010 on rekisteröity 191 cirnecoa, joista n. 140 cirnecoa arvioidaan asuvan Suomessa. Rotuyhdistys on suositellut vuodesta 2008 alkaen kaikkien jalostuskoirien silmätarkastusta ennen astutusta, mikä on toteutunut erinomaisesti: kaikki suomalaiset cirnecokasvattajat ovat tutkituttaneet omia jalostuskoiriaan ja jopa kannustaneet lemmikkikoirien omistajia tutkituttamaan koiransa silmät. Rodussa on tutkittu yhteensä 66 koiran silmät, ja Suomi on tällä hetkellä ainoa maa maailmassa, jossa cirnecoita silmätutkitaan rutiininomaisesti.

Silmät ovat cirnecoilla yleisesti ottaen terveet. Rodussa on tavattu vain muutamia silmäsairauksia, ja nekin ovat lähinnä vain yksittäistapauksia, joten periytyvyydestä on vielä vaikea tässä vaiheessa sanoa mitään. Ainoastaan PPM-rihmoja on esiintynyt muutamalla koiralla, mutta niistä ei ole vuoden 2008 jälkeen tullut merkintää KoiraNettiin. PPM-diagnoosit ovat nähtävissä Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:lle toimitetuissa virallisten silmätarkastuslausuntojen kopioissa. Lisäksi rodussa on todettu SARDS, PHTVL, epäilyttävä PRA, lasiaisen rappeuma ja distichiasis sekä vanhuudenkaihi, mutta kaikki ovat olleet yksittäistapauksia.

Jotta mahdollisia silmäsairauksia voidaan ehkäistä, suositellaan, että jokaisen jalostukseen käytettävän koiran silmät tarkastetaan ennen astutusta ja että silmätarkastustulos on astutushetkellä korkeintaan vuoden vanha. Ns. lievempien silmäsairauksien (lasiaisen rappeuma, distichiasis, PHTVL/PHPV aste 1, PPM, mRd-multifokaali) ilmetessä ei suositella yhdistettäväksi koiria, joilla on sama diagnoosi. Vakavampia silmäsairauksia (katarakta (ei vanhuudeniän), PRA, linssiluksaatio, PHTVL/PHPV asteet 2–6) sairastavia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

PRA (progressiivinen retinaalinen atrofia, etenevä verkkokalvon surkastuma) on resessiivisesti periytyvä sairaus. Siinä on eri muotoja, mm. generalisoitunut eli yleistynyt PRA (perifeerinen PRA), joka aiheutuu valoisaistivien solujen vajaakehityksestä ja/tai rappeutumisesta, sekä sentraalinen PRA, joka aiheutuu valoisaistivien solujen alaisen pigmenttiepiteelin ravitsemushäiriöistä. PRA johtaa aina sokeutumiseen, sillä verkkokalvo ja sen näkösolut kuihtuvat vähitellen. PRA-sairauden tyyppi ja sen ilmenemisikä ovat rotukohtaisia. Joillakin roduilla oireilu alkaa vasta keski-ikäisillä koirilla tavallisesti hämäränäön heikkenemisenä, mutta joillakin roduilla oirehtiminen voi alkaa jo muutaman kuukauden iässä. Sairauden kantajat ovat kliinisesti täysin terveitä. Suomessa on todettu kaksi PRA:ksi epäiltyä tapausta, joista toinen tapaus paljastui tarkemmissa ERG-tutkimuksissa täysin eri sairaudeksi (SARDS). Toista koiraa ei ole tutkittu enää tarkemmin diagnoosin jälkeen. Suositus on, että jos koiralla todetaan PRA, sitä tai sen jälkeläisiä ei tulisi käyttää jalostukseen, jotta ongelma ei pääse leviämään rotuun. PRA-koiran sisarusten ja vanhempien jalostuskäyttöä tulee harkita tarkoin, sillä rodulle ei ole vielä kehitetty geenitestejä.

Lasiaisen rappeuma (vitreous degeneration, morbi corporis vitrei): Lasiainen on kirkas, hyytelömäinen silmän osa. Terve lasiainen on tärkeä silmän normaalille toiminnalle; se antaa silmälle muodon, tuottaa ravinteita ja poistaa kuona-aineita sekä tukee retinaa. Lasiainen koostuu lähes 99 %:sesti vedestä. Jos lasiainen muuttuu sameaksi, vesittyä tai siirtyä paikoiltaan, näkökyky voi heiketä tai kadota. Lasiainen voi rappeutua ikääntymisen seurauksena tai rappeutuminen voi olla myös silmän sisäisen tulehduksen seurausta. Joissakin roduissa epäillään esiintyvän myös perinnöllistä lasiaisen rappeumaa. Sitä esiintyy myös roduilla, joilla on CEA:ta (collie eye anomaly) glaukoomaa tai primaaria mykiön siirtymää, PLL:ä (primary lens luxation). Rodussa on todettu vasta yksi lasiaisen rappeuma -tapaus, joten sen perinnöllisyydestä ei voida olla vielä varmoja. Suosituksena on, että lasiaisen rappeumaan sairastunut koira yhdistetään vain terveeseen partneriin, mikäli sitä käytetään jalostukseen.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimmässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä

pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammassa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Suomessa on todettu yhdellä cirnecolla PHTVL aste 2– 6. Asteita 2– 6 ei suositella käytettävän jalostukseen eikä PHTVL aste 1 diagnosoitua koiraa suositella yhdistettävän saman diagnoosin saaneen koiran kanssa.

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. PPM:ää epäillään perinnölliseksi, synnynnäiseksi muutokseksi joillakin roduilla. Suomessa on vuonna 2006–2007 todettu KoiraNetin mukaan neljällä cirnecolla PPM, mutta v. 2007 jälkeen ei PPM:stä ole enää tullut merkintää KoiraNettiin, vaikka ainakin neljällä cirnecolla se onkin diagnosoitu. Suosituksena on, ettei PPM-koiraa yhdistetä saman diagnoosin saaneeseen koiraan.

SARDS (sudden acquired retinal degeneration) on verkkokalvon äkillinen surkastuma. Sairaudessa verkkokalvon toiminta lakkaa yhtäkkiä tuntemattomasta syystä, ja sairaus johtaa sokeuteen. Sairauden ei ole osoitettu olevan periytyvä koirilla.

Distichiasis-sairaudessa koiralla todetaan silmäluomessa ylimääräisiä, ulospäin kasvavia ripsiä. Sairaus saattaa aiheuttaa silmän sarveiskalvon ärtymistä tai silmien vuotamista. Ylimääräiset ripset voidaan poistaa jäädyttämällä, nyppimällä tai leikkaushoidolla, mutta yleensä ripset kasvavat takaisin. Sairautta tavataan kaikilla koiraroduilla. Suomessa on todettu yksi distichiasis-tapaus, jossa cirnecolla on yksi ylimääräinen silmäripsi toisessa silmässä. Suosituksena on, ettei distichiasis-koiraa käytetä jalostukseen saman diagnoosin saaneen koiran kanssa.

Patellaluksaatio

Patellaluksaatio on yhteydessä polvinivelen epämuotoiseen rakenteeseen. Suorat polvikulmaukset ja raajojen asentovirheet, kuten sisäänpäin tai ulospäin kääntyneet polvet, altistavat patellaluksaatiolle.

Patellaluksaation arvioinnissa käytetään Putnamin asteikkoa. Luksaatio voi olla mediaalinen tai lateraalinen (tai molempia).

Aste 1: Polvinivel on lähes normaali. Polvilumpiota voidaan liikutella helpommin kuin normaalisti ja patella saadaan luksoitumaan, mikäli polvea samalla ojennetaan. Patella saattaa luksoitua ajoittain, mutta palautuu itsestään paikoilleen. Polvilumpion suoran siteen kiinnityskohta saattaa olla lievästi kiertynyt.

Aste 2: Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna. Lumpio luksoituu polvea koukistaessa tai rotatoidessa (kiertettäessä) ja pysyy poissa telaurasta, kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen. Sääriluun (tibia) yläosa on kiertynyt jopa 30 astetta sisäänpäin (pienet koirat).

Aste 3: Polvilumpio on yleensä luksoituneena. Lumpio saadaan asetettua tilapäisesti paikoilleen. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 30-60 astetta.

Aste 4: Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan eikä se pysy telaurassa ilman leikkausta. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 90 astetta.

Suomessa on virallisesti tutkittu 46 cirneco patella luksaation varalta vuoden 2010 loppuun mennessä. Kolmella on todettu 1-asteen patellaluksaatio. Näiden lisäksi SIC:n jalostustoimikunnan tiedossa on, että kahdella muulla cirneco dell'etnalla on todettu patellaluksaatio. Prosentuaalisesti patellaluksaatio-koiria on 6,5 % tutkituista. Jalostustoimikunnan tietojen mukaan kaksi cirneco on leikattu patellaluksaation vuoksi.

Koska patellaluksaatiota esiintyy rodussa, voidaan ko. sairautta ehkäistä tutkimalla jokainen jalostukseen käytettävä koira ja mahdollisuuksien mukaan myös niiden pentuesisarukset. Patellaluksaatio-diagnoosin (1 aste tai enemmän) saaneiden koirien jalostuskäyttöä ei suositella.

Iho-ongelmat ja allergiat

Vuosina 2009 ja 2010 tehdyn terveystutkimuksen mukaan cirnecoiden sairauksista yleisimmät olivat ihoon liittyviä. Peräti 22,2 %:lla (8 kpl) vastanneista cirnecoista oli iho-ongelmia, mm. allergiasta johtuvaa rapsuttelua, kuivat korvanlehdet sekä yksittäistapauksina pentuaikana tai koiran nuoruudessa ollut ihottuma koko kehossa, taiveissa, takapäessä tai takajalkojen sisäpuolella, sikaripunkit sekä furunkuloosi.

Allergiaa oli todettu 13,9 %:lla cirnecoista (5 kpl), joista 60 % oireili ihollaan ja 40 % suolistollaan. Karvattomuutta esiintyi niin ikään myös 13,9 %:lla kaikista cirnecoista. Karvattomia kohtia oli yleensä kaulassa, korvantaustoilla, taiveissa ja/tai ohimoissa tai tiettyinä vuodenaikana turkki oli tavallista vähäkarvaisempaa.

Purennat, purentaviat ja puuttuvat hampaat

Purennat cirnecoilla ovat keskimäärin mallikkaita. Terveystutkimuksen mukaan 91 %:lla cirnecoista oli normaali purenta, 6 %:lla yläpurenta ja 3 %:lla alapurenta. Hampaat

tuntuvat olevan cirnecoilla erinomaisessa kunnossa, sillä vain kahdelta cirnecolta (5,6 %) oli jouduttu vetämään irtoamaton maitokulmahammas pois eläinlääkärissä, ja ientulehduksia ja irronneita hampaita esiintyi vain yksittäistapauksina. Hammaspuutoksia on rodulla runsaasti, 25 %:lla. Puuttuvat hampaat olivat premolaareja, ja yleensä niitä puuttui 1–3 kpl. Hammaspuutoksiin suositellaan kiinnitettävän huomiota jalostuksessa niin, että hammaspuutteiselle käytettäisiin vain täysihampaista partneria.

Muut sairaudet

Muutama kasvattaja ja omistaja on ilmoittanut Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunnalle cirnecon selittämättömästä liikajuomisesta. Lisäksi yksi veteraani-ikäinen koira on jouduttu lopettamaan munuaisamyloidoosin vuoksi. Kasvattajien suositellaan seuraavan tilannetta ja ottavan tapaukset huomioon jalostusvalinnoissaan.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Terveyskyselyssä oli ilmoitettu vain yhden koiran kuolinsyy (sydänvika). KoiraNetissä on ilmoitettu seitsemän koiran kuolinsyyt: em. vanhuuden sydänvika (kuolinikä 12 v 7 kk), synnynnäinen maksashuntti (kuolinikä 4 v), munuaisamyloidoosi (kuolinikä 9 v 2 kk) ja kaksi tapaturmaa. Yksi koira on jouduttu lopettamaan ilman diagnoosia. Koira söi normaalisti, mutta laihtui. Lopetukseen päädyttiin eläinsuojelullisista syistä koiran huonon kunnan vuoksi. Koiralla epäiltiin imeytymishäiriötä, mutta vahvistusta epäilylle ei saatu edes ruumiinavauksessa. Yhden koiran kohdalla ei kuolinsyytä ole ilmoitettu KoiraNetissä. Valitettavasti virallista dataa kuolinsyistä on vain vähän saatavilla, vaikka cirnecoita on Suomessa kuollut jalostustoimikunnan tiedon mukaan noin 15 kappaletta.

4.3.4 Lisääntyminen

Cirnecoiden keskimääräinen pentuekoko vuosina 1999–2010 on ollut 4,9. Tänä aikana on syntynyt yhteensä 34 pentuetta. Vuosina 2009–2010 tehdyn terveyskyselyn mukaan narttujen lisääntyminen on ollut vaivatonta, ja ne ovat synnyttäneet helposti ja hoitaneet pentueensa hyvin. Jalostustoimikunnan tiedossa on yksi cirnecopentue, johon syntyi kaksi epämuodostunutta pentua (huulihalkio, päät ja suut eivät täysin kehittyneet, takajalkojen luusto ei ollut kehittynyt). Kyseinen emä tutkittiin, ja sillä todettiin olleen herpesinfektio tiineyden aikaan, mistä epämuodostumat johtuivat.

Jalostustoimikunnan tiedossa on myös se, että muutama nuori uros on ollut liian kokematon astumaan narttuja tai muutama nuori narttu ei ole antanut uroksen astua, mutta yleensä iän karttuessa astutukset onnistuvat vaivattomasti.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Cirnecoilla ei ole todettu ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai hyvinvointiongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Cirnecoiden yleisimmät terveydelliset ongelmat ovat erilaiset iho-ongelmat: allergiasta johtuvat ihottumat sekä bakteereiden aiheuttamat ihotulehdukset. Silmät ja polvet cirnecoilla ovat yleensä terveet, eikä rodulla ole vielä todettu selvästi perinnöllisiä sairauksia.

4.4 ULKOMUOTO

Suomalaisten cirnecoiden taso on keskimäärin hyvä, vaikka suurta hajontaa on erityisesti koirien tyypeissä ja rungon mittasuhteissa. Cirneco on rakenteeltaan terve, mutta arvostelussa kannattaa kiinnittää huomiota erityisesti liian suoriin etu- tai takakulmauksiin. Cirnecon etuosassa pitäisi olla voimaa, ja sen tulisi olla kohtuullisesti kulmautunut edestä, jotta koira pärjäisi metsästystilanteessa vaikeassa vulkaanisessa maastossa vuortenrinteillä. Cirneco on elegantti ja kevytluustoinen, eikä se saa olla rungoltaan tai raajoiltaan liian raskas, sillä liiallinen rotevuus voi olla este ketteryydelle metsästystilanteessa.

Rungon mittasuhteilta cirneco on neliömäinen, ja sillä on täysin suora selkä ja lanne, kun taas lantio on jyrkkä. Häntä on sijoittunut alas, ja se on melko pitkä. Alalinja on kuroutunut, ja kaula on asettunut ylväästi melko pystyyn. Kulmaukset ovat kohtuulliset edessä ja takana. Turkki on sileää, eikä karvattomia kohtia saisi olla. Vatsa voi olla niukkakarvaisempi. Hammaspuutokset (1–2 välihammasta) ovat rodulla yleisiä. Ongelmakohtat ovat liian suorat kulmaukset, pyöreät selät ja lanteet, tasapainottomat liikkeet (liian lyhyet takaliikkeet tai liian nousevat etuliikkeet), väärät päälinjat sekä karvattomat kohdat kaulassa, ohimoissa ja korvien taustoilla. Kokohajontaa on runsaasti: liian pieniä tai kevytrakenteisiä sekä liian kookkaita tai

raskarakenteisia esiintyy. Keskimääräinen säkäkorkeus uroksilla oli terveystarkastuksen mukaan 49,7 cm ja nartuilla 45,6 cm. Rungon mittasuhteissa esiintyy myös hajontaa, eikä pitkärunkoisia yksilöitä tulisi suosia.

Suomalaiset cirnecoharrastajat ovat aktiivisimpia cirnecoharrastajia maailmassa viemään koiriaan näyttelyihin. Vuosina 2000–2010 Suomen näyttelyihin osallistui 108 eri suomalaista cirnecoa, joista 67 on saavuttanut Suomen ja peräti 31 kansainvälisen muotovalion arvon.

5 YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Cirneco dell'etnoilla ei ole ollut aikaisempaa jalostuksen tavoiteohjelmaa Suomessa.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Populaatio: Rodun tehollinen populaatio on hyvin pieni, joten jalostukseen pitäisi käyttää mahdollisimman montaa eri koiraa ja välttää yksittäisten koirien ja sukulinjojen liikakäyttöä. Lisäksi sukusiitosasteen kasvamista pyritään hidastamaan. Kasvattajien toivotaan tekevän sellaisia yhdistelmiä, jotka kasvattavat kannan geneettistä kokoa.

Terveys: Rodun terveystilanne on toistaiseksi hyvä, ja se pyritään myös säilyttämään hyvänä.

Luonne: Cirnecoa käytetään kotimaassaan Italiassa (ja siellä lähinnä Sisiliassa) metsästyskoirana, mutta Italian ulkopuolella cirneco on lähinnä seurakoira. Seurakoiran tulee olla käyttäytymiseltään sosiaalinen ja avoin, minkä vuoksi kasvattajien tulee kiinnittää jalostusvalinnoissaan huomiota koiran luonteeseen. Jalostukseen ei saa käyttää arkoja tai aggressiivisiä yksilöitä.

Käyttöominaisuudet: Cirnecolla tulisi olla metsästysviettiä, koska se on puhtasverinen metsästyskoira. Jalostuskoirien toivotaan omaavan metsästysviettiä, vaikka rotua pidetäänkin Suomessa seurakoirana. Valitettavasti Suomessa ei oikeanlaisten

olosuhteiden puutteen vuoksi voida järjestää cirnecoille metsästyskokeita, kuten rodun kotimaassa Italiassa, joten oikeanlaisen metsästysvietin mittaaminen on ongelmallista ja haastavaa. Parhaimmat metsästysvaiston mittaamistavat Suomessa lienevät vinttikoirien maasto- ja ratakoheet, vaikka ne eivät mittaakaan rodulle tyypillistä metsästystapaa eli metsästystä etsimisen, kuuloaistin ja hajuaistin avulla.

Ulkomuoto: Pyritään säilyttämään rodun terve rakenne ja liioittelematon ulkomuoto. Rodun tärkein mittasuhte on rungon neliömäisyys, joten pitkärakenteisia koiria ei tulisi suosia. Lisäksi koko tulee pitää rotumääritelmän mukaisena, sillä kokohajontaa esiintyy rodussa paljon: on liian pieni- tai suurikokoisia sekä liian kevyt- tai raskarakenteisia yksilöitä. Liikkeissä on usein parantamisen varaa: etuliikkeet voivat olla liian korkeita tai löysiä, ja takaliikkeissä esiintyy liian lyhyttä askellusta.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksen mukaan yhdistelmä ei saisi olla sukusiitosprosentiltaan (5 polvella laskettuna) yli serkusparituksen eli 6,25 %. Yhdistelmän ei suositella olevan uusintayhdistelmä. Jos koiralla on yli viisi jälkeläistä, suositellaan sen mahdollista tulevaa jalostuskäyttöä harkittavan tarkoin, jotta rodun monimuotoisuus voidaan turvata.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry suosittelee, että molempien vanhempien silmät ja polvet on tutkittu ja todettu terveeksi ennen astutusta. Jos toisella vanhemmalla on lasiaisen rappeuma, PPM, distichiasis, PHTVL aste 1 tai PPM, suositellaan, että toinen vanhempi on ko. sairauden osalta terve. Vakavampia silmäsairauksia (katarakta (ei vanhuusiän), PRA, linssiluksaatio, PHTVL/PHPV asteet 2-6) sairastavia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Patellaluksaatio (1. aste tai enemmän) diagnosoitua koiraa ei suositella käytettävän jalostukseen, koska cirnecon tulee olla käyttöön kykenevä metsästyskoira.

Hammaspuutteiselle koiralle suositellaan sellaista partneria, jolla on kaikki hampaat.

Suosittellaan, että uros on yli 18 kk ja narttu yli 24 kk astutushetkellä.

Suosittellaan, että molempien vanhempien tulee olla kaikin puolin terveitä, eivätkä ne saa tiedettävästi kantaa perinnöllisiä sairauksia.

Suosittellaan, että molemmat vanhemmat ovat luonteeltaan moitteettomia, eikä niillä esiinny arkuutta tai aggressiivisuutta.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Populaatio: Jotta sukusiitosasteen kasvamista voidaan vähentää, suosittelee yhdistys yksittäisten koirien ja sukulinjojen liikakäytön välttämistä. Lisäksi yhdistys suosittelee tekemään vain yhdistelmiä, joiden sukusiitosaste 5 polvella laskettuna on alle serkusparituksen, 6,25 %. Tätä edesautetaan ylläpitämällä pentuvälityksen suosituksia yhdistelmille (sukusiitosasteen ilmoittaminen yhdistelmän kohdalla) sekä informoimalla kasvattajia geneettisen monimuotoisuuden vähenemisen haitoista. Järjestetään kasvattajapäivät, joilla teemana on geneettisen monimuotoisuuden tärkeys.

Terveys: Jotta rodun terveystilanne pidettäisiin yhtä hyvänä kuin nykyään, suositellaan jalostukseen käytettävän vain terveitä yksilöitä. Yhdistyksen jalostustoimikunta kerää tietoa koirien terveydestä terveystarkastusten sekä kasvattajien ja omistajien antamien tietojen perusteella ja antaa pyynnöstä kasvattajille tietoa yhdistelmien terveysriskeistä. Yhdistys tukee lisäksi rahallisesti koirien silmä- ja polvitarkastuksia. Järjestetään kasvattajapäivät, joilla teemana on terveys.

Luonne: Jotta rodun luonne pidettäisiin hyvänä ja yhteiskuntakelpoisena, kiinnitetään jalostuskoirien luonteeseen huomiota käyttämällä vain yhteiskuntakelpoisia koiria jalostukseen. Molempien vanhempien tulee olla moitteettomia luonteeltaan, eikä niissä saa esiintyä arkuutta tai aggressiivisuutta. Yhdistyksen jalostustoimikunta kerää tietoa koirien luonteesta terveystarkastusten sekä kasvattajien ja omistajien antamien tietojen perusteella ja antaa pyynnöstä kasvattajille tietoa rodussa esiintyvistä luonneongelmista. Terveystarkastusten tuloksista ja muista päätään nostavista terveysongelmista tiedotetaan yhdistyksen jäsenlehdessä. Järjestetään kasvattajapäivät, josilla teemana on luonne.

Käyttöominaisuudet: Jotta rodun metsästysviettiä voidaan ylläpitää, toivotaan kantaan käytettävän metsästysvietin omaavia koiria. Valitettavasti Suomessa cirnecoille ei voida järjestää rodunomaisia metsästyskokeita, kuten rodun kotimaassa Italiassa. Mikäli omistajalla tai kasvattajalla on resursseja, rohkaistaan heitä osallistumaan koiriensa kanssa metsästyskokeisiin Italiassa sekä harrastamaan Suomessa maasto- ja ratajuoksua.

Ulkomuoto: Jotta rodunomainen terve ja liioittelematon ulkonäkö voitaisiin säilyttää, koulutetaan ulkomuototuomareita arvostelemaan oikeanlaista rotutyyppeä. Kasvattajia koulutetaan järjestämällä kasvattajapäivät, jonka teemana on ulkomuoto ja jossa kasvattajat voivat käydä yhdessä läpi ongelmallisia kohtia rodun ulkonäössä.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Jalostuksen suurimmat uhat ovat geenipohjan kaventuminen, mihin liittyy tiettyjen sukulinjojen liikakäyttö. Geenipohjan kaventuminen voi tuoda ja lisätä perinnöllisten sairauksien esilletuloa. Jos geenipohjan kaventumiseen ei kiinnitetä huomiota, tulevaisuudessa voi olla hyvin vaikeaa löytää tarpeeksi erisukuisia koiria. Rodulla on jo pieni geenipooli koko maailmassa. Useat tuontikoirat ovat jo sukua Suomessa syntyneille cirnecoille. Myös ns. uudensukuisissa tuontikoirissa voi olla ongelmana se, että niiden taustoja ei tunneta riittävän hyvin. Lisäksi ongelmana on tiedonsaannin vaikeus, sillä ulkomailla ei tutkita koiria eikä tilastoida sairauksia tai ongelmia. Lisäksi rodun kotimaan kasvattajien kanssa voi olla kieliongelmia.

Käyttöominaisuudet voivat huonontua, jos jalostuksessa kiinnitetään huomiota vain ulkonäköön. Uhkana voi olla, että tulevaisuudessa rodun metsästysvaisto häviää.

Uhkana on myös rodun ulkomuodon muuttuminen, jos suositaan vääryntyyppisiä koiria. Rodussa esiintyy runsaasti kokohajontaa – on liian pieniä tai kevytrakenteisia sekä liian isoja tai raskasrakenteisia yksilöitä – samoin väävät vartalon mittasuhteet omaavia koiria. Jalostuksessa tulee ottaa huomioon, että jalostusyksilöt ovat mahdollisimman rodunomaisia, jotta liioittelematon ja terverakenteinen rakenne pysyy Suomen cirnecoilla.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunta ja hallitus analysoivat rodusta kertyvän tiedon vuosittain. Tavoiteohjelman toteutuminen selvitetään vuosittain yhdistyksen toimintakertomukseen sisällytettävässä jalostustoimikunnan osiossa. Tarvittaessa jalostuksen tavoiteohjelmaa ja muita rodun jalostukseen liittyviä kysymyksiä voidaan käsitellä yhdistyksen ylimääräisessä vuosikokouksessa tai muissa vastaavissa tapahtumissa. Rodun tavoiteohjelma tarkistetaan 5 vuoden välein.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunta esittää suosituksia cirnecoiden jalostuksen edistämiseksi, mutta vastuu jalostusvalinnoista on kuitenkin aina kasvattajalla ja uroksen omistajalla.

Käytännön keinoina yhdistyksellä ovat cirnecoiden terveys- ja luonnetilanteen seuraaminen ja analysoiminen kyselyjen avulla, joita tehdään 4–5 vuoden välein. Yhdistys seuraa erityisesti rodussa tavattavien mahdollisten perinnöllisten sairauksien kasvuprosenttia ja pyrkii vastustamaan perinnöllisiä sairauksia mm. jalostussuosittelun avulla. Lisäksi yhdistys pyrkii mahdollisuuksien mukaan järjestämään rodulle luonnetesti-/MH-luonnekuvaustilaisuuksia, jotta saataisiin

kattavammin tietoa rodun koirien luonteen kehittymisestä ja nykytilasta. Lisäksi yhdistys pyrkii jakamaan tietoa cirnecoiden omistajille ja rodusta kiinnostuneille yhdistyksen tapahtumissa, pr-tilaisuuksissa sekä lehden ja internetsivujen välityksellä.

Yhdistys pyrkii kannustamaan koirien omistajia sekä kasvattajia tarkastuttamaan jalostukseen käytettävien cirneco dell'etnojen silmät sekä polvet antamalla rahallista tukea. Yhdistys myös pyrkii järjestämään vuosittain joukkotarkastuksia cirnecoille.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry osallistuu ulkomuototuomarien koulutukseen.

7 LÄHTEET

Italianvinttikoiria JTO - Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry, 2006

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry: Terveyskysely 2009–2010

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry: Jalostustoimikunnan arkisto ja tilastot

Kennelliiton jalostustietokanta Koiranet: <http://jalostus.kennelliitto.fi>

Päivi Vanhapelto & Anu Lappalainen, Yleisimmät silmäsairaudet, <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/Silm.sairauksista.htm>

Katariina Mäki, Tehollinen populaatiokoko http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/tehollinen_populaatiokoko.htm

Katariina Mäki, 2003, Perimän monimuotoisuus ja jalostuspohja <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/monimuotoisuus.htm>

LIITTEET

LIITE 1 Rotumääritelmä

LIITE 2 Terveyskyselyn tulokset